

Livet som senior

Innehåll

- 3 **Förord**
Några ord från vår VD
- 4 **Bakgrund**
- 6 **Hög oro bland låginkomsttagare**
- 7 **Intervju: John Mellkvist**
Det är dags att sluta fokusera på ålder
- 9 **Blir 2022 "pensionärernas år"?**
- 10 **Intervju: Svante Palmgren**
Svante vill leva livet - gärna i Tokyo
- 11 **Slutord**
Livet som pensionär är något du bör bry dig om

Undersökningen har genomförts av Novus på uppdrag av Svensk Hypotekspension i syfte att få en bättre bild av pensionärernas uppfattning om sin ekonomi och vardag. Undersökningen är genomförd via webbintervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade och representativa Sverigepanel inom målgruppen svenska pensionärer, i åldern 55-84 år. Totalt gjordes 1072 intervjuer under perioden 22-28 mars år 2022.

Några ord från vår VD

Det som i många år har känts väldigt avlägset, tycks ha en förmåga att närma sig med stormsteg efter 50-strecket. Även om jag inte riktigt är där själv än, så anar jag omställningen som väntar runt hörnet. Poff, så är man där antar jag. En ny tid. Ett annat liv? Vad ska man göra med all tid? Fortsätta påta i trädgården, hoppa fallskärm, hämta barnbarnen från förskolan? Eller kanske bli seniormästare i World of Warcraft?

Först och främst, det här med att prata om ”pensionärer” som en homogen grupp har sina utmaningar då gruppen är lika diversifierad som resten av samhället. Vissa går i pension med stor trygghet och i princip oändliga möjligheter, andra har det betydligt kämpigare. Trots detta pratar man ofta om just ”pensionärer” som grupp i t ex politiska debatter. I den här rapporten har vi istället valt att fokusera lite mer på olikheterna, med ambitionen att förstå hur olika pensionärs vardag faktiskt kan se ut 2022. Svaren är såklart blandade, och även om stora delar verkar ha det förhållandevis bra, så är det samtidigt alldeles för många som har det riktigt tufft.

Vi på Svensk Hypotekspension bidrar på vårt sätt för att hjälpa 60-plussare att kunna fortsätta leva livet fullt ut, även efter den sista lönen. Men vi kan inte, och ska inte, lösa allt. Vi tycker emellertid att det är anmärkningsvärt att många behöver komma till oss för att låna pengar till tandläkarbesöket. Så vill man ju inte att det ska behöva vara.

Tanken med den här rapporten är att bidra med aktuella siffror och insikter från pensionärernas ekonomiska vardag och på så vis ge mer substans i debatten om de äldres framtid. Är det här bara intressant för pensionärer och politiker? Absolut inte, de flesta av oss kommer stå där en dag och då kanske man önskar att man hade engagerat sig i tid.

Hoppas att den här rapporten leder till både upplyftande och insiktsfull läsning, men också kittlar tankarna kring vad vi tillsammans kan göra för att fler ska kunna fortsätta leva livet - även efter pensionen.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Anders Larsson', written over a thin horizontal line.

Anders Larsson

Bakgrund

Vi människor lever längre än någonsin, vilket leder till en befolkning som blir äldre och äldre. Vilket i sin tur innebär att allt fler behöver en stabil ekonomi under en allt längre tid. Medellivslängden är idag 84,8 år för kvinnor och 81,2 för män. I Sverige har vi cirka 2,3 miljoner pensionärer, vilket utgör ungefär 20 procent av den totala befolkningen.

Pensionärerna är dock ingen homogen grupp, utan en lika differentierad grupp som övriga samhället. Några har det gott ställt, andra har det mer knapert. Vilken kategori man tillhör på ålderns höst speglas till stor del av yrkeslivet man har lämnat bakom sig, hur tjänstepensionen sett ut och vilka möjligheter man haft till privat sparande, inte minst om man ägt sitt boende.

Sverige var det första landet i världen att införa en pensionsförsäkring (år 1913) som med åren utvecklats till dagens pensionssystem. Pensionen består numera oftast av tre delar: den allmänna pensionen från staten, tjänstepension från arbetsgivare och ett eget pensionssparande. Tidigare har pensionsmyndigheter poängterat att den allmänna pensionen och tjänstepensionen ska räcka gott, men på senare år har även det egna pensionssparandet fått större vikt. Det har med andra ord lagts ett större ansvar på individen att förbereda sig för sin pension.

Framtiden för nästa generations pensionärer är oviss. Som befolkning lever vi som sagt längre, vilket i sig sätter press på hela pensionssystemet. Fler år med pension, innebär mindre pengar per år. Och det faktum att höginkomsttagare av olika anledningar har något längre förväntad livslängd än låginkomsttagare, innebär att pensionssystemet skapar en viss omfördelning från mindre privilegierade grupper till de mer privilegierade.

Visste du att:

I Sverige har vi cirka

2,3 miljoner pensionärer,

vilket utgör ungefär

20 procent av den totala

befolkningen.

Enligt en rapport från Pensionsmyndigheten har svenska pensionärer överlag en bra ekonomi. Gruppen i sin helhet har en inkomst som motsvarar 79 procent av den ekonomiska standarden som personer i åldern 20 till 64 år har. Detta beräknas på den disponibla medianinkomsten från 2019, som var 15 000 kronor för pensionärer, i jämförelse med 23 000 kronor för personer i åldern 20 till 64 år. I beräkningen har Pensionsmyndigheten inte tittat enbart på inkomsten, utan även räknat på levnadsstandarderna som påverkas av till exempel hur många barn som bor i hushållet.

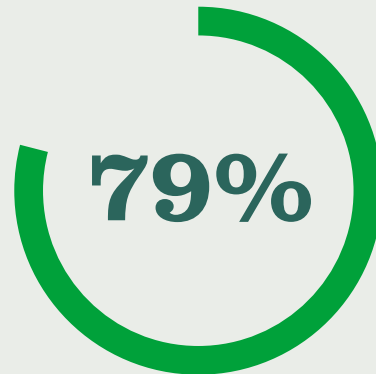
Däremot är skillnaderna stora när vi bryter ner det på kön, boendeform och geografi. Män har generellt större marginaler än kvinnor, och om man delar boende med någon annan så har man ofta bättre pension. När vi frågar pensionärerna själva är det dock tydligt att många är oroliga för att pengarna ska räcka framåt.

I den här rapporten ska vi djupdyka i pensionärernas vardag för att försöka ta reda på hur de verkligen har det.

Visste du att:

Skillnaderna är stora när vi bryter

ner det på kön, boendeform och geografi.

Överlag en bra ekonomi

En rapport från Pensionsmyndigheten visar att svenska pensionärer har en inkomst som motsvarar 79 procent av den ekonomiska standarden i arbetsför ålder.

Hög oro bland låginkomsttagare

Att gå från arbetsför till pensionär är för många en stor utmaning, både socialt och ekonomiskt. En ny fas i livet börjar, och med förändring kommer ofta viss oro. Enligt vår undersökning har drygt var tredje person (34%) som idag är pensionär oroat sig i förväg över hur det ska gå att leva på mindre pengar och var femte (18%) över att inte känna sig behövd. Bland de som uttrycker oro för minskad inkomst kommer en stor andel från ett jobb med låg inkomst. Många bor i hyresrätt eller lever i större städer och kommuner nära en större stad. Av de 42 procent som uppgav att de däremot inte oroat sig för pensionen var en majoritet tidigare höginkomsttagare.

Det visar sig också att oron håller i sig även efter pensioneringen. Var tredje pensionär (33%) är stressad över att pensionen inte ska räcka varje månad. Lika många (34%) har valt att på något sätt dryga ut pensionskassan, exempelvis genom en anställning, extrajobb, sälja värdesaker eller en fastighet. Mer än var femte pensionär (22%) upplever att det varit svårt att vänja sig vid en ny inkomst när det väl var tid att gå i pension.

Vi frågade också vad man saknar mest från tiden innan pensionen, då med ekonomin i åtanke. Var fjärde svarade att de saknar friheten, att inte behöva prioritera vad man lägger pengar på. Var tionde pensionär har tvingats sluta med ett fritidsintresse eftersom de inte har haft råd att fortsätta. Samtidigt svarar 76% att de har kunnat ha kvar sitt fritidsintresse, vilket är ett tydligt tecken på hur olika livet som pensionär kan vara i Sverige idag.

Visste du att:

Var tredje pensionär är

stressad över att

pensionen inte ska räcka

varje månad.

76%

En stor majoritet av de svenska pensionärerna har kunnat ha kvar ett mer kostsamt fritidsintresse, vilket visar hur olika verkligheter Sveriges pensionärer lever i.

Det är dags att sluta fokusera på ålder

Foto: Magnus Ragnvid

John Mellkvist

”Man får lätt bilden av att livet som pensionär är ett kristillstånd.”

John Mellkvist

Ålder fortsätter att ses som ett hinder på arbetsmarknaden, och en nedräkning till pensionen – istället för en tillgång. John Mellkvist är rådgivare på kommunikationsbyrån Kreab och författare till boken *Välj din ålder*, och har länge frontat debatten om ålderism och åldersdiskriminering på arbetsmarknaden i Sverige. Han menar att det är dags att vi slutar se på och döma personer efter deras ålder – och att pensionärer inte är en homogen grupp.

”

Det finns många saker som blir bättre med åren.

John Mellkvist

Vår undersökning visar att många är oroliga för att gå i pension. Vad tror du att det beror på?

– Även om pensionen innebär en stor existentiell förändring, så är ekonomin i många fall den största oron. Man är helt enkelt inte trygg i att pengarna kommer att räcka till. Man är inte heller säker på att få jobba vidare på sin arbetsplats även om man orkar, samtidigt som steget att starta eget är långt. Därför behöver situationen förbättras för alla som vill och kan fortsätta arbeta.

Vart tror du att denna stora åldersfixering i Sverige kommer från?

– Forskning visar att i individuella kulturer är ålderism starkt framträdande och Sverige är ett av världens mest individualistiska länder. Detta återspeglas i vår syn på åldrande, där siffrorna är ständigt närvarande. Vi växer upp och definieras av våra personnummer som vi bär med oss och använder dagligen för att identifiera oss i allt vi gör.

”Forskning visar däremot att lyckan når sin lägsta punkt runt 50 och sedan, förutsatt god hälsa, fortsätter uppåt efter 70. Det är inte riktigt bilden man får när man läser i media om pensionärlivet.”

John Mellkvist

Man får också lätt bilden av att livet som pensionär är ett kristillstånd och rädslan för att bli äldre eldas på av stereotypa och negativa bilder av ålderdom. Känslan av otillräcklighet och inte känna sig behövd blir stark, när många identifierar sig med sitt arbete. Det gör att man lätt hamnar i en identitetskris som nybliven pensionär. Forskning visar däremot att lycka och tillfredsställelse når sin lägsta punkt runt 50 och sedan, förutsatt god hälsa, fortsätter uppåt efter 70. Det är inte riktigt bilden man får i media av pensionärlivet.

Politiker vill att vi jobbar längre men samtidigt vill arbetsplatserna få bort de äldre. Tycker du att regeringen gör tillräckligt för pensionärer?

– Det korta svaret är nej. Vi närmar oss ett val och allt fokus är som vanligt på själva pensionerna. Viktigt givetvis, men vi behöver jobba bredare och mer långsiktigt med det som gör vettiga pensioner möjliga – en mer åldersmedveten arbetsmarknad. Det behövs krafttag för att minska ålderismen i Sverige, eftersom dessa fördomar drabbar både äldre och yngre. I Danmark har man exempelvis gjort det olagligt att fråga om ålder vid en arbetsintervju. För att kunna ändra på detta behöver politiker engagera sig djupare och jobba hårdare med åldersrelaterade frågor.

Det är också viktigt att tänka på tilltalet – hur man talar till och om seniorerna för att associationerna ska bli mer nutida och rimliga. Nu beskrivs de som en homogen grupp utan hänsyn till de stora individuella skillnader som råder. Bara det att byta ut ordet pensionär till senior ger en bättre bild eftersom allt fler fortsätter vara aktiva i arbetslivet efter pensionsåldern.

Ett hett tips till politikerna är att föregå med gott exempel. Om vi fick fler seniora politiker så skulle fler väljare köpa budskapet om ett förlängt arbetsliv. Inför höstens riksdagsval är 28 procent av de röstberättigade över 65 år, medan bara fyra 65-plussare av totalt åtta kandidater finns på valbar plats. Detta skadar politikens legitimitet.

Tre viktiga förändringar för att motverka ålderism enligt John Mellkvist

- 1 Fler seniora politiker i riksdag och regering. För detta behöver det göras lättare att komma in i politiken senare i livet, liksom att röra sig mellan politik och näringsliv.
- 2 Fler goda exempel i näringslivet. Efterfrågan på senior arbetskraft behöver öka och då krävs att ledande bolag går före, sätter tonen och visar vägen så att andra kan ta intryck.
- 3 Lyft ämnet ålderism i alla åldersgrupper. Inte bara i politik och media utan även ute i skolorna från tidig ålder.

Blir 2022 "pensionärernas år"?

Regeringen inledde året med att lansera kampanjbudskapet "2022 ska bli pensionärernas år". Bland de föreslagna förändringarna finns införandet av en trygghetspension, med syfte att skapa ökad ekonomisk trygghet för personer som slitit ut sig under sitt arbetsliv och därför inte längre kan arbeta. Denna grupp tvingas ta ut ålderspensionen i förtid, och får därför en mycket lägre pension än andra grupper. Många av dessa blir därför fattigpensionärer, en grupp som enligt EU uppgår till ungefär 300 000 pensionärer i Sverige. Förslaget kan ses som ett sätt att tackla problemet och stävja den utvecklingen.

Så, hur ser pensionärerna själva på det uttalandet? Känner man att det är deras år?

Uttalandet har uppenbarligen snappats upp av pensionärerna (bara 1 av 6 som inte kände till det) men bara 10 procent tror på det. Att partierna får kämpa hårdare för pensionärernas röster är tydligt, och det återstår att se vilka konkurrerande åtgärder de andra partierna väljer att lägga fram inför valet.

En stor del av Sveriges pensionärer är uppenbarligen missnöjda med den politiska utvecklingen gällande pensionärerna, och partierna ser ut att ha uppförsbacke när det gäller att fånga deras förtroende. Än större uppförsbacke blir det nog att reformera pensionsystemet utifrån det faktum att vi lever längre, och därför enligt ekonomerna bör arbeta längre.

Enligt vår undersökning bor nästan tre av fyra (73%) kvar i samma boende som innan pensionen och har alltså inte behövt flytta. De som bor kvar är i högre grad under

70 år, har en högre hushållsinkomst och bor i villa/radhus. Samtidigt har en av fyra tvingats flytta, och det är för dessa politiken behöver göra mer.

Fler än hälften (55%) är nöjda med sin ekonomiska tillvaro som pensionär. De som är nöjda är i högre utsträckning män, har högre hushållsinkomst, är utbildade på universitet/högskola, bor i storstäder och storstadsnära kommuner, tillhör region Stockholm och bor i bostadsrätt. Att det är så pass många är en positiv nyhet, och något vi ska vara glada över. Men det visar också på en klyfta i samhället. Vi behöver ett pensionssystem som gör att även de övriga 45 procenten kan fortsätta ha det liv de vill även efter pensionen.

Snabbfakta

16%

Var sjätte känner inte till regeringens uttalande om "pensionärernas år".

Endast var tionde pensionär tror att 2022 blir "pensionärernas år".

10%

60%

6 av 10 pensionärer tycker inte att regeringens förslag om garantitillägg till pensionärer är tillräckligt.

Svante vill leva livet - gärna i Tokyo

För att få en bättre, och mer personlig, bild av hur det är att gå i pension och hur en pensionär ser på politiken kring pensionerna har vi pratat med en av våra kunder, Svante Palmgren. För Svante Palmgren är närheten till naturen och staden viktig, men kärleken till Japan lockar honom till andra sidan jordklotet. Som ung fick han jobb hos en japansk bilradiotillverkare och det var under de åren som han upptäckte allt han älskar med landet i öst: maten, kulturen, naturen, och inte minst – de vänliga människorna. Med ett speciallån från Svensk Hypotekspension kunde Svante inte bara renovera köket i sin lägenhet, han kunde även boka sin drömresa till Japan där han ska utforska den stora fiskeauktionen i Tokyo samt åka höghastighetståg genom landet.

Vår undersökning visar att många är oroliga över att gå i pension. Hur upplevde du det?

– Jag kände att det var helt okej. Jag hade haft en bra inkomst och en försäkring som var väldigt bra. Sen var hypotekslånet ett bra sätt att få in en extra förstärkning i kassan för att kunna renovera lägenheten, och som en bonus kunde jag äntligen boka min drömresa till Japan. Det är väldigt många som faktiskt ringt mig och frågat lite om lånet och hur bra det faktiskt är.

Hur har du påverkats ekonomiskt av att gå i pension?

– Man får ju självklart en helt annan standard, och man behöver tänka efter noga innan man tar vissa ekonomiska beslut. Man kan inte längre köpa de prylar som man alltid vill, så det är helt klart tuffare måste jag säga. Båten hade jag inte råd att ha kvar. Mina grabbar har båt som tur är så man får passa åka med dem när de väl vill ha med farsan ute på sjön. Sen har jag ett gediget bilintresse

och har nu äntligen fått tag på en riktigt najs begagnad bil som jag har sparat ihop till.

Pensionärerna i vår undersökning är skeptiska till att 2022 är "pensionärernas år". Vad tror du?

– Nej det tycker jag inte att politikerna visat än. Man blir arg på samhället som behandlar oss så här. Jag har jobbat och slitit under ett helt arbetsliv och visst, de har uppmärksammat oss pensionärer som grupp mer inför detta valet men det går för långsamt fram och mer behöver göras. Att garantipensionen höjs för de allra fattigaste är ett steg i rätt riktning men det behövs mer. Vad får vi andra då?

Har du något råd du vill skicka med till blivande pensionärer?

– Jag tycker att lever man nu ska man se till att leva livet. Vem vet när det tar slut. Försök att vara glad, umgås med folk och gör saker som att till exempel promenera. Om man har hus eller lägenhet så är hypotekslån jättebra för att låsa upp pengar som annars ligger låsta i fastigheten.

Svante Palmgren

Livet som pensionär är något du bör bry dig om

Det går bevisligen inte att bunta ihop landets seniorer som att de vore en homogen grupp av samma samma. Särskilt eftersom förutsättningarna skiljer sig åt hyfsat markant beroende på kön, var man bor och vad man gjorde som yrkesverksam. Samtidigt blir jag glad och upplyft av siffrorna som pekar på att mer än hälften av landets pensionärer faktiskt verkar ganska nöjda med sina liv efter pensionen. Önskar bara att det kunde vara så för alla.

“Jag tycker att lever man nu, ska man se till att leva livet. Vem vet när det tar slut”, säger Svante Palmgren (tidigare i den här rapporten). En viktig poäng tycker jag, som man inte får glömma bort. Vi ska, om vi får leva och ha hälsan, alla gå i pension en vacker dag. Faktum är att du som läser den här rapporten redan har kommit lite närmare den dagen än vad du var när du började läsa (om du inte redan är där alltså). Så glöm inte leva livet här och nu. Och glöm inte planera för hur du ska kunna fortsätta göra saker du mår bra av även efter den sista lönen.

Jag hoppas att du tycker vår rapport varit intressant och att du har fått en bättre bild av hur det är att vara senior i Sverige idag. Och jag önskar dig ett underbart liv som senior - oavsett om det är nu, imorgon eller om 40 år.

Anders Larsson

VD, Svensk Hypotekspension

”Mer än hälften av

landets pensionärer

verkar faktiskt ganska

nöjda med sina liv

efter pensionen.”

Anders Larsson

Ett tryggt lån för pensionärer

Vi hjälper seniorer som äger sin bostad att frigöra pengar för att kunna berika sin pension, förverkliga en ny idé eller låta en gammal dröm äntligen gå i uppfyllelse.

Att ansöka om ett lån är ett stort beslut. Det är viktigt att du får all information du behöver för att känna dig trygg. Vi tror på öppenhet och tydlighet och vägleder dig genom alla steg i processen. Du hittar många svar på vår hemsida men du kan självfallet också ringa eller maila oss så hjälper vi dig. Vill du boka ett personligt möte med en av våra kundansvariga är du varmt välkommen att göra det. Vi har tre kontor som ligger i Stockholm, Göteborg och Malmö. De flesta medarbetare har arbetat på bolaget i många år vilket har skapat en stark teamkänsla och mycket erfarenhet.

Lena, Marie och Karin

Vi vägleder dig från första kontakt till utbetalt lån.

Läs mer på www.hypotekspension.se

eller ring oss på 020-586 160